

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 1

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Корпоративне право»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2022

Харків – 2022

Силлабус навчальної дисципліни «Корпоративне право» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої галузі знань освіти 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 16 с.

Розробники:

**Спасибо-Фатєєва Інна Валентинівна,
докторка юридичних наук, професорка**

**Філатова-Білоус Наталія Юліївна,
кандидатка юридичних наук, доцентка**

**Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 1
(протокол № 11 від 21 червня 2022 р.)**

Завідувач кафедри – Борисова Валентина Іванівна, кандидатка юридичних наук, професорка

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Корпоративне право
Статус навчальної дисципліни	за вибором студента
Викладач	Спасибо-Фатєєва Іна Валентинівна, професорка кафедри цивільного права №1, д.ю.н., професорка Філатова-Білоус Наталія Юліївна, асистентка кафедри цивільного права №1, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	057-704-92-98 (кафедра цивільного права №1)
Е-mail	kafcivilpravo1@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Через платформи MS Teams або Zoom

Анотація навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни «Корпоративне право» є корпоративні правовідносини, правове регулювання цих відносин в Україні та деяких зарубіжних країнах (США, Великобританії, країни ЄС), а також підходи до вирішення корпоративних спорів, що сформувалися у вітчизняній та зарубіжній судовій практиці.

Навчальна дисципліна «Корпоративне право» складається з трьох модулів. В рамках першого модулю аналізується коло суб'єктів корпоративних відносин (юридичних осіб корпоративного типу), правова природа їх об'єктів (часток, акцій тощо) та зміст (корпоративних прав та обов'язків). В другому модулі вивчаються засади і значення корпоративного управління, а також органи корпоративного управління, що створюються в товариствах. Третій модуль присвячений захисту корпоративних прав та корпоративній відповідальності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань і практичних умінь у сфері правового регулювання корпоративних відносин і здійснення корпоративного управління, а також вирішення корпоративних спорів на практиці.

Завдання:

- формування системи знань про корпоративне право: сферу його дії, суб'єктний склад, джерела правового регулювання корпоративних відносин;
- визначення кола юридичних осіб, у яких складаються корпоративні правовідносини, їх організаційно-правової форми;
- виявлення проблем корпоративного управління при формуванні і здійсненні повноважень органами юридичної особи, прийняття ними рішень та їх вплив на корпоративні права учасників товариств;
- опанування інструментарієм відносин корпоративної власності, визначення структури власності в товариствах, розуміння значення бенефіціаріїв для права власності інших учасників корпоративних правовідносин;
- розуміння способів захисту прав акціонерів, інших учасників корпоративних правовідносин;
- розвиток навичок і умінь вирішення корпоративних конфліктів і застосування доктрин при вирішенні корпоративних спорів.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Цивільне право України (частина перша)», «Цивільне право України (частина друга)», «Цивільний процес», «Господарське право».

Кореквізити: «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Порівняльне правознавство».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН-1. Визначити тенденцію до формування норм корпоративного права як сукупності регуляторів корпоративних відносин.

РН-2. Аналізувати природу та зміст корпоративних правовідносин.

РН-3. Дискутувати зі складних правових проблем застосування корпоративних норм і правил корпоративного управління.

РН-4. Здійснювати порівняльно-правовий аналіз корпоративних актів із іншими актами цивільного законодавства та правочинами.

РН-5. Інтегрувати знання про сутність корпоративного акта, його значення для набуття, зміни та припинення корпоративних прав та прав юридичної особи як учасника цивільних правовідносин.

РН-6. Демонструвати розуміння правового статусу суб'єктів корпоративних правовідносин при здійсненні ними своїх корпоративних прав.

РН-7. Визначати етапи підготовки та проведення загальних зборів, засідань наглядової ради та правління і прийняття ними рішень.

РН-8. Розуміти стадії прийняття корпоративних актів, їх форму, порядок оскарження і правові наслідки.

РН-9. Формулювати свою правову позицію щодо засобів вирішення корпоративних конфліктів.

РН-10. Демонструвати навички обрання належних способів захисту корпоративних прав.

РН-11. Демонструвати знання процедури захисту прав акціонерів та інших учасників корпоративних відносин як власників і сторін зобов'язальних відносин.

РН-12. Працювати із Реєстром судових рішень України та іншими доступними он-лайн ресурсами з метою ефективного пошуку релевантних позицій вищих судових інстанцій та застосування доктрин.

***Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання***

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Організаційно-правові форми та види юридичних осіб із корпоративним устроєм.	Організаційно-правові форми та види юридичних осіб із корпоративним устроєм.	6
2	Корпоративні правовідносини. Учасники корпоративних правовідносин – міноритарії, мажоритарії, бенефіціари.	Корпоративні правовідносини. Учасники корпоративних правовідносин – міноритарії, мажоритарії, бенефіціари.	6
3	Корпоративні права та об'єкти їх втілення. Акції. Частки в статутному капіталі.	Корпоративні права та об'єкти їх втілення. Акції. Частки в статутному капіталі.	6
4	Відносини власності в АТ і ТОВ. Структура власності. Бенефіціарні власники. Корпоративні права подружжя і спільна власність подружжя: схожість і розбіжності правового режиму.	Відносини власності в АТ і ТОВ. Структура власності. Бенефіціарні власники. Корпоративні права подружжя і спільна власність подружжя: схожість і розбіжності правового режиму.	6
5	Корпоративне управління і дієздатність юридичної особи. Правовий статус органів товариства. Корпоративні договори.	Корпоративне управління і дієздатність юридичної особи. Правовий статус органів товариства. Корпоративні договори.	6
6.	Правочини товариства: значні правочини, правочини із	Правочини товариства: значні правочини, правочини із	6

	заінтересованістю.	заінтересованістю.	
7	Правова природа корпоративних актів та рішень органів юридичної особи, порядок їх прийняття.	Правова природа корпоративних актів та рішень органів юридичної особи, порядок їх прийняття.	6
8	Порушення корпоративних прав та механізм їх захисту. Проблематика юрисдикції. Способи захисту корпоративних прав. Види позовів. Похідні позови.	Порушення корпоративних прав та механізм їх захисту. Проблематика юрисдикції. Способи захисту корпоративних прав. Види позовів. Похідні позови.	6
9	Корпоративні спори. Вихід учасника з товариства. Виключення учасника з товариства. Сквіз-аут.	Корпоративні спори. Вихід учасника з товариства. Виключення учасника з товариства. Сквіз-аут.	16
10	Доктрина зняття корпоративної вуалі. Відповідальність в корпоративних правовідносинах.	Доктрина зняття корпоративної вуалі. Відповідальність в корпоративних правовідносинах.	16

***Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання***

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Корпоративні правовідносини. Учасники корпоративних правовідносин – міноритарії, мажоритарії, бенефіціари.	Корпоративні правовідносини. Учасники корпоративних правовідносин – міноритарії, мажоритарії, бенефіціари.	110
2	Корпоративне управління і дієздатність юридичної особи. Правовий статус органів товариства. Корпоративні договори.	Правочини товариства: значні правочини, правочини із заінтересованістю.	
3	Корпоративні спори. Вихід учасника з товариства.	-	

	Виключення учасника з товариства. Сквіз-аут.		
--	--	--	--

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, узагальнення практики тощо;
- робота над кейсами;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка дослідження (проекту) з вузької проблематики та проведення його публічної презентації;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Корпоративне право» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 31.07.2022).
2. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 року № 2947-III. Дата оновлення: 19.02.2022. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 31.07.2022).

3. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 6 листопада 1991 року № 1798-ХІІ. Дата оновлення: 07.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/conv#Text (дата звернення: 31.07.2022).

5. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. Дата оновлення: 06.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#n840> (дата звернення: 31.07.2022).

6. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (дата звернення: 31.07.2022).

7. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. Дата оновлення: 12.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (дата звернення: 31.07.2022).

8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. Дата оновлення: 26.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15?find=1&text=%EF%F0%E8%EF%E8%ED%E5%ED%ED#w142> (дата звернення: 31.07.2022).

9. Про кооперацію : Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV. Дата оновлення: 15.08.2020. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/про%20кооперацію> (дата звернення: 31.07.2022).

10. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VII. Дата оновлення: 26.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275->

[19?find=1&text=%E2%E8%EA%EB%FE%F7%E5%ED%ED#w18](#) (дата звернення: 31.07.2022).

11. Про фермерське господарство : Закон України від 19 червня 2003 р. № 973-IV. Дата оновлення: 20.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

12. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України № 3480-IV від 23.02.2006. Дата оновлення: 30.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (дата звернення: 31.07.2022).

13. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин : постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25.02.2016 р. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16> (дата звернення: 31.07.2022).

14. Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law (Text with EEA relevance.). URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/eba5bed3-5d59-11e7-954d-01aa75ed71a1/language-en> (дата звернення: 31.07.2022).

15. Directive 2009/102/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 in the area of company law on single-member private limited liability companies. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/102/oj> (дата звернення: 31.07.2022).

Основна література

1. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар / за заг. ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. Т. 1. 928 с.

2. Очерки права компаний : сб. ст. Харьков : ЧП «ЭКУС», Сообщество «Цивилистическая платформа», 2019. 408 с.

3. Корпоративне право крізь призму судової практики : монографія / за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 512 с.

4. Ханієва Ф. М.. Правочини з внесення вкладів до господарського товариства» : монографія. Харків : ЕКУС, 2021. 248 с.

5. Спасибо-Фатєєва І. В. Корпоративні права та відносини – сутнісне значення для змін правового регулювання. *Рекодифікація Цивільного Кодексу України: перспективи правового регулювання корпоративних відносин* : зб. наук. пр. / за ред. д-ра юрид. наук В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2021. С. 133 - 139.

6. Корпоративні спори: правові позиції Верховного Суду та коментарі науковців / за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2019. 288 с.

7. Корпоративні спори: аналіз судової практики. Харків : Право, 2018. 288 с.

8. Смітюх А. В. Корпоративні права та корпоративні паї (частки): теоретико-правові аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 659 с.

9. Жорнокуй Ю. М. Корпоративні конфлікти в акціонерних товариствах: цивільно-правовий аспект : монографія. Харків : Право, 2015. 532 с.

10. Жорнокуй Ю. М., Сліпченко О. С., Жорнокуй В. Г. Корпоративні правовідносини. Харків : ЕКУС, 2021. 248 с.

11. Лукач І. В. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні : монографія. Київ : Ліра, 2015. 432 с.

12. Корпоративне право Польщі та України : монографія / за ред. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника», 2016. 377 с.

13. Корпоративне право : підручник / за заг. ред. О. С. Яворської. Дрогобич : Коло, 2020. 650 с.

Додаткова література

1. Спасибо-Фатєєва І. В., Смітюх А. В., Кібенко О. Р. Частка в статутному капіталі як об'єкт права. *Нетипові об'єкти* : зб.ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. С. 108 – 123.

2. Спасибо-Фатєєва І. В. Щодо вдосконалення правового

регулювання відповідальності учасників корпоративних правовідносин. *Модернізація цивільно-правової відповідальності. Матвеевські цивілістичні читання* : зб. наук. праць / відп. ред. Р. А. Майданик. Київ, 2019. С.275 - 279.

3. Кібенко О. Р. Вплив рішень Великої Палати Верховного Суду на законотворчу діяльність. *Слово Національної школи суддів України*. 2020. Спец. вип. С. 178 - 181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2020_Spets (дата звернення: 31.07.2022).

4. Кібенко О. Частка у статутному капіталі товариства як об'єкт права власності: окремі аспекти. *Право України*. 2021, № 5. С. 67 – 84.

5. Пацюк В. С. Придбання бізнесу: 3 найбільших виклики для юриста у М&А-проектах. *Юридична Газета*. 2017. № 16 (566). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/korporativne-pravo-ma/pridbannya-biznesu-3-naybilshih-vikliki-dlya-yurista-u-maproektah-.html> (дата звернення: 31.07.2022).

6. Пацюк В. С. ТОП-5 змін у житті ТОВ, запроваджених в 2018 році. *Бізнес. Ліга Закон* від 17 січня 2019. URL: https://biz.ligazakon.net/news/183427_top-5-zmn-u-zhitt-tov-zaprovadzhenikh-v-2018-rots (дата звернення: 31.07.2022).

7. Пацюк В. С. Перехід права власності на корпоративні права. *Юрист & Закон*. 2020. № 28. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013980 (дата звернення: 31.07.2022).

8. Філатова-Білоус Н. Ю. Добросовісність у системі обов'язків керівників юридичної особи. *Добросовісність: доктрина & судова практика* : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. С. 240 - 261.

9. Філатова Н. Ю. Саморегулируемые организации: проблемы определения правового статуса. *Очерки права компаний* : сб. ст. / отв. ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков : ЧП «ЭКУС», 2019. С. 318 – 348.

Інтернет-ресурси

1. База даних законодавства ЄС – <http://europa.eu.int/eur-lex>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua/Page/>
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <http://portal.rada.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України – <http://kmu.gov.ua>
5. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України – <http://ccu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Верховного Суду – <https://supreme.court.gov.ua/>
7. Сайт Європейського Суду з прав людини – <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
8. Судова влада України – <http://www.court.gov.ua> –
9. Суд на долоні – <https://conp.com.ua/>
10. Центр дослідження судової практики – <https://www.facebook.com/cdoslidzenna/> -
11. Юридичний інтернет-ресурс «Протокол» – http://protocol.ua/ru/interesnie_sudebnie_resheniya/
12. Опендатабот. Сторінка пошуку судових рішень – <https://court.opendatabot.ua/#/>
13. Телеграмканал ГО «Цивілістична платформа» - <https://t.me/civillawplatform>
14. Ютубканал ГО «Цивілістична платформа» - https://www.youtube.com/channel/UCv9rbdPBMRq-rDpjpg_SD1mw

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права № 1. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/224-tsyvilne-pravo-ukrainy-2-chastyna.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні/семінарські заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні/семінарські заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» ([https://nlu.edu.ua/files/norm doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf](https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf)).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Корпоративне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79

D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34